

จิราภรณ์ ปิ่นวิเศษ : ประสิทธิภาพเชิงกระบวนการของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
ของโครงการด้านบริการชุมชนและที่พักอาศัย ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา
(PROCEDURAL EFFECTIVENESS OF ENVIRONMENTAL IMPACT
ASSESSMENT: REAL ESTATE DEVELOPMENT PROJECTS IN NAKHON
RATCHASIMA) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชื่นจิต ชาญชิตปรีชา,
206 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพเชิงกระบวนการของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ของโครงการด้านบริการชุมชนและที่พักอาศัยในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา โดยเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผล ๆ ได้แก่ P1 กรอบนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ EIA; P2 บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและโครงสร้างพื้นฐานในการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม; P3 การบูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับ EIA ในการวางแผนพัฒนาพื้นที่และภูมิภาค; P4 การระบุแหล่งของงบประมาณที่ใช้เพื่อการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม; P5 การมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้เสียหรือการมีส่วนร่วมของประชาชน; P6 ศักยภาพของรายงาน EIA ที่ทำให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจสามารถเข้าใจและเชื่อถือข้อมูลได้; P7 การส่งมอบรายงาน EIA ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้าร่วมโครงการ; และ P8 ความสอดคล้องของกรอบเวลาที่กำหนดไว้ตามระเบียบปฏิบัติหรือกฎหมายในการดำเนินการเกี่ยวกับ EIA สำหรับงานวิจัยนี้มี 2 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis) รายงาน EIA จำนวน 31 โครงการ (ที่ดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2537-2558) และ 2) การสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ที่มีบทบาทหรือมีการรับรู้เกี่ยวกับกระบวนการของ EIA ในกลุ่มโครงการประเภทอาคารอยู่อาศัยรวม ๆ (8 โครงการ) จากนั้นได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้ NVivo computer software สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยเน้นหลักการวิเคราะห์สาระหลัก (Thematic analysis)

ผลการวิเคราะห์เอกสาร พบว่ารายงาน EIA ของโครงการส่วนใหญ่เป็นไปตามเกณฑ์ของประสิทธิผล ๆ แต่มีบางโครงการที่พบว่าการดำเนินการยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ EIA (P5) (2 โครงการ) และการดำเนินการที่เกี่ยวข้องตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้ในระเบียบหรือกฎหมาย (P8) (8 โครงการ) ซึ่งสะท้อนถึงช่องว่างและข้อจำกัดด้านบริบทที่อาจแตกต่างกันของแต่ละโครงการ นอกจากนี้ พบว่ารายงาน EIA ของบางโครงการ (9 โครงการ) มีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงรายละเอียดข้อมูลของโครงการ ทำให้มีข้อมูลไม่เพียงพอสำหรับการประเมิน ประสิทธิภาพเชิงกระบวนการบางประเด็น (เช่น P1, P4, P5, P8)

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 30 คน ที่เคยมีโอกาสมิ่ส่วนร่วมในกระบวนการ EIA ของกลุ่มโครงการประเภทอาคารอยู่อาศัยรวม ฯ ในพื้นที่อำเภอปากช่องและอำเภอเมืองนครราชสีมา ที่ดำเนินการระหว่าง ปี พ.ศ. 2555-2558 ต่างมีความเห็นว่ประสิทธิภาพเชิงกระบวนการของ EIA ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ทั้ง 8 เกณฑ์อย่างเต็มรูปแบบ หากพิจารณาตามเกณฑ์ในภาพรวม เจ้าของโครงการคือผู้รับผิดชอบงบประมาณในการจัดทำ EIA (P4) นอกจากนี้ ส่วนใหญ่มองว่า การจัดทำ EIA มีความสอดคล้องกับระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายที่กำหนด และนโยบายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ (เชื่อมโยงกับเกณฑ์ P1, P2, P3) ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชน (P5) นั้นขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ บทบาท ความรู้ ความเข้าใจ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนาโครงการ ทั้งนี้ หากพิจารณาศักยภาพของรายงาน EIA ต่อการใช้ประโยชน์ในกระบวนการตัดสินใจในการพัฒนาโครงการ (P6) กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์มองว่า EIA มีศักยภาพเพียงพอที่ทำให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจสามารถเข้าใจและเชื่อถือข้อมูลได้ และเห็นว่าเจ้าของโครงการได้มีการส่งมอบรายงานให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้าร่วมโครงการ (P7) ผ่านทางฐานข้อมูลของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินกิจกรรมของบางโครงการ (3 โครงการ) ยังไม่เป็นไปตามกรอบเวลาที่ระเบียบทางกฎหมายกำหนดไว้ (P8) ส่งผลให้บางโครงการยังมีการดำเนินการที่ไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะจากข้อค้นพบจากการศึกษานี้ คือ 1) ภาครัฐควรมีการสนับสนุนองค์ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีความเป็นปัจจุบัน เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการรับข้อมูลข่าวสารและการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม; 2) ภาคเอกชนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบข้อมูลการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ และสามารถเสนอแนะข้อคิดเห็นที่มีต่อโครงการในช่องทางที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย; และ 3) ภาคประชาชนควรเห็นความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จัดขึ้นในการจัดทำ EIA เพื่อเสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินโครงการ โดยเน้นการลดและควบคุมผลกระทบเชิงลบ ควบคู่กับการดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมร่วมกันระหว่างโครงการและชุมชนโดยรอบ

JIRAPORN PINWISED : PROCEDURAL EFFECTIVENESS OF
ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT: REAL ESTATE
DEVELOPMENT PROJECTS IN NAKHON RATCHASIMA. THESIS
ADVISOR : ASST. PROF. CHAUNJIT CHANCHITPRICHA, Ph.D., 206 PP.

ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT (EIA)/ PROCEDURAL
EFFECTIVENESS/ REAL ESTATE DEVELOPMENT/ NAKHON RATCHASIMA

This study investigates the procedural effectiveness of EIA on real estate development projects in Nakhon Ratchasima. The criteria applied comprise 8 key elements; i.e. P1 Relevant policy framework and procedures; P2 Institutional roles, collaborations & infrastructure; P3 Integrating EIA in planning process of the national development; P4 Identification of financial funds for EIA practice; P5 Involvement of stakeholders or public participation; P6 Capacity of EIA in presenting sound and clear, understandable evidence; P7 Delivering the report to participating stakeholders and P8 Time enforcement. Data were collected based on documentary analysis of the approved 31 EIA reports (B.E. 2537- B.E. 2558) and interviews with 30 key informants involved with the EIA processes of 8 residential building projects (developed in Pak Chong and Maung district during B.E. 2555– B.E. 2558). Thematic analysis and NVivo software were applied for qualitative data analysis in this study.

Regarding the documentary analysis, most EIAs are likely to meet most of the procedural effectiveness criteria. However, a number of projects did not meet P5 criterion (2 projects) and P8 criterion (8 projects). This could reflect gaps and limitations regarding different settings of the projects. It is noted that EIA reports of 9 projects were not fully

accessible. As a result, the input was not sufficient to fulfill effectiveness assessment of P1, P4, P5, and P8.

The interviews of 30 stakeholders indicated that the EIAs could partially meet the effectiveness criteria. Project developers provided financial budget for EIA process (P4), and the EIAs were complied with the relevant rules, regulations, laws and policies in the study area (as connected with P1, P2, P3 criteria). The P5 criterion is likely to be influenced by the area context, the roles of stakeholders, their knowledge and understanding on project development and EIA processes. The EIAs had sufficient potential in delivering understandable and reliable evidence to relevant decision makers (P6). The EIA reports were delivered to relevant stakeholders (P7) via online database of the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP). However, the EIAs of 3 projects (out of 8 selected case study) were not conducted within the suggested time frame of the relevant guidelines (P8 criterion); therefore, they failed to meet this criterion.

Recommendations based on the findings are 1) current knowledge of EIA should be promoted and effectively communicated by relevant governmental authorities, as it can be beneficial for relevant actors and stakeholders regarding their roles; 2) project proponents should keep stakeholders well-informed with the project developments, and provide opportunity for their involvement in the EIA processes, and, finally, 3) the essence of public participation in EIA processes should be recognised among the public so that appropriate impact mitigation measures can be established, and to conserve environmental quality in their neighbourhoods.

School of Environmental health and safety

Academic year 2018

Student's Signature วิภากรรณ์ ธีระเกียรติ

Advisor's Signature วิภากรรณ์ ธีระเกียรติ